

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR: **DIMITRIE ALEXANDRESCO**

Decanul Facultății de Drept din Iași, fost Procuror-general la Inalta Curte de casație

PRIM-REDACTOR: **ION N. CESARESCU**REDACTOR-PROPRIETAR: **I. S. CODREANU****A BONAMENTUL**

Pe an, în România, cu Tabla, . . . 45 lei
 6 luni 20
 3 luni 10
 Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
 sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația

București, **CALEA RAHOVEI—5**

Lângă Palatul Justiției

TELEFON № 16/98**S U M A R**

Studiu asupra privilegiilor (urmare) de d-l *D. Alexandrescu*;

Literatura și Instrucțiunea judiciară de d-l *C. Orănescu*.
 JURISPRUDENȚA:

Curtea de casație secția I: *Ioana Andrei Smarandescu*
s. a., cu Ioniță Marinescu;

Idem, secția II: *Pavel S. Moldoveanu cu Ana N. Mirea*;
 Tribunalul Covurlui secția II: *Braunștein & Löwen-*
sohn cu R. Omering Azn;

Judecătoria Ocolului Bălăcița-Mehedinți: *Dumitru Nico-*
lae M. Roșca cu Vasile Stancu Aximia, pentru anu-
larea actului de vânzare a pământului rural.

Studiu asupra privilegiilor *)**Privilegiile speciale mobiliare***Privilegiile întemeiate pe ideea de gaj.*

Privilegiul asupra cauțiunii unor funcționari publici
 (art. 1730, 8°).

Al cincilea privilegiu special asupra oarecăror mobile, este acela pe care art. 1730, 8° îl conferă pentru asigurarea creanțelor rezultând din abuzurile și prevaricațiunile comise de către funcționarii publici.

Unii din acești funcționari fiind însărcinați cu direcțiunea intereselor private¹⁾, s'a părut just de a se înființa în favoarea cetățenilor, cari recurg la acești funcționari, o garanție contra neglijenței, erorilor sau relei lor credințe.

Această garanție consistă în obligația impusă unor anume funcționari sau agenți publici de a depune, înainte de intrarea lor în funcțiune, la Casa de consemnații, o sumă de bani, asupra că-

reia particularii lezați pot, la nevoie, să-și exercite recursul lor.

Funcționarii obligați a depune asemenea garanții, sunt: grefierii de tribunale, cari nu sunt doctori sau licențiați în drept, și cari trebuie să depună o cauțiune de 6,000 lei (art. 58 L. organ. judecătorești din 21 Martie 1909); portăreii cari nu sunt doctori sau licențiați (art. 13 urm. Regul. din 27 Martie 1902²⁾); mijlocitorii oficiali de schimb, cereale sau mărfuri (art. 34 L. din 9 Mai 1894, modificat prin L. din 29 Iunie 1905), etc.

Garanțiile acestor funcționari, precum și procentele acestor garanții, sunt afectate cu privilegiu la plata creanțelor ocazionate prin abuzurile și prevaricațiunile comise de ei, însă numai în exercițiul funcțiunii lor.

Acest privilegiu garantează mai întâi pe Stat, și apoi pe particulari. Până la darea definitivă a socotelilor din partea suszisor funcționari, și deci, până la stângerea privilegiului Statului, aceștia n'ar putea să cesioneze garanția lor, nici creditorii lor n'ar putea s'o poprească în mâinile Casei de consemnații.

Prin aplicarea principiului de mai sus, art. 15 din Regul. dela 27 Martie 1902 dispune, în privința portăreilor:

«Cauțiunile portăreilor garantează, cu preferință, condamările ce vor putea fi pronunțate contra lor, pentru fapte comise în exercițiul funcțiunii. În afară de măsurile pur conservatorii, garanția lor nu va putea fi urmărită pentru nici un fel de datorii particulare sau obli-

²⁾ Din cele mai sus expuse rezultă că doctorii și licențiații în drept pot fi grefieri de tribunale și portăreii, fără nici o cauțiune, aceasta în scopul de a se popula, pe cât se poate, grefele și corpurile portăreilor cu titrați. Este însă de observat că titlul nu constituie o prezumpție de cinste. Cu toate că tinerii titrați ar fi supuși unei cauțiuni, ei totuși vor trebui, prin forța lucrurilor, să consinte a trece prin grefele tribunalelor și corpurile de portăreii, din cauza numărului însemnat de titrați cari ese pe fiecare an, atât din Universitățile noastre cât și din străinătate, și care începe a deveni îngrijitor. Era o vreme când titrații lipseau aproape cu totul. Astăzi, avem prea mulți, și numărul lor crește mereu. Aceasta dovedește că a sosit momentul să ne îndreptăm studiile noastre în altă direcție.

*) Vezi *Curierul Judiciar*, No. 32, 39, 43, 44, 45, 47, 55, 57, 60 și 66 din 1910.

¹⁾ Nu este vorba, în specie, de comptabili mănuitori de bani publici, căci gestiunea lor este garantată atât prin ipoteca legală statornicită de art. 1735, 3° cât și de privilegiile prevăzute de legile speciale, la care ne trimit art. 1725 din codul civil. Vezi în privința acestor din urmă privilegiile speciale, studiul ce am publicat în *Dreptul* din 1910, No. 36.

gațiuni, în timpul cât funcționează portărerul care a constituit-o.

Aceeaș regulă se aplică, de bună-samă, și celorlalți funcționari sau agenți publici, obligați de lege a da o cauțiune.

Am terminat studiul privilegiilor cari se întemeiază pe ideea de gaș tacit. Treceam acum la privilegiile cari se întemeiază pe împrejurarea că creditorii, cărora ele sunt conferite, au făcut să intre și au păstrat în patrimoniul debitorului lor mobilele care fac obiectul acestui privilegiu.

D. ALEXANDRESCO

Literatura și instrucția judiciară

Necontestat că prima cerință a unui bun magistrat e stăpânirea cunoștințelor științei juridice, pe lângă judecata proprie și stăpânirea fenomenologiei sociale. Dar nu e ramură a cunoștințelor omenești care să nu fie necesară judecătorului, căci legile fiind complexul regulamentării vieții, ele cuprind orice ramură a manifestărilor omenești. Aceasta e mai ales adevărat, ne spune un autor, pentru magistratul-instructor, care are nevoie de mult mai multe cunoștinți decât acele pe cari i le dă codurile.

Fără a se crede că pledez «pro domo» și că în părerea mea ar fi că funcțiunea de magistrat-instructor ar depăși importanța altor ocupațiuni judecătorești, dar cum spune Hans Gross in Manualul său practic de instrucție judiciară, e o indeletnicire care cere pe lângă calitățile necesare judecătorului și alte aptitudini, cari poate țin mai mult de temperament: energie, activitate continuă, devotament către profesiunea lui, pe care trebuie s'o iubească, spirit de observație, perspicacitate, cunoștința oamenilor și mai ales întinse cunoștinți generale, enciclopedice. Un om care nu ar îndeplini aceste condițiuni, spune el, nu va putea forma un bun magistrat-instructor. Nimic din ceea ce cade sub simțurile lui nu trebuie să scape atențiunii și interesului. De aceea, în unele părți s'a propus o pregătire specială pentru această funcțiune de abilitate de spirit. În cât, un magistrat-instructor, ca orice ofițer de poliție judiciară, poate și trebuie ca de oriunde are posibilitatea ca să-și scoată elemente de pregătire pentru viitoarele lui investigațiuni, să o facă.

Și unul din genurile de manifestare a sufletului omeneș în complexul vieții în raport cu individul, e desigur literatura. În ea vom vedea omul în conflictele nenumărate în cari îl pune faptele lui, judecata, sentimentele și pasiunile lui. În ea ni se descopere firea omenească în fața celui mai

obscur colț al realității. Necontestat că multe din lucrările literare sunt simple fantezii a spiritului autorului în afară de o realitate probabilă. Dar nu e vorba aci de cea literatură hiperbolică de oameni și lucruri cari trăesc oriunde, numai pe pământ nu, și nici de cea literatură de aventuri senzaționale sau de artificialitatea construcțiunilor vreunor detectivi la modă, cari ne întrețin atențiunea cu o instrucție laborioasă, care în totdeauna dă greș, pentru ca la urmă, extraordinara perspicacitate a faimosului agent, să vadă indiciile revelatoare ce numai el observă și cari descoperă fapta. E vorba de cea literatură omenească a ființelor și lucrurilor ce viețuiesc și în care viețuim, de cea realitate văzută prin prisma unui temperament ca și de acea a unor fini analiști cari disecă sufletul omeneș ca pe un organ anatomic sub scalpel. În aceasta vom găsi lucruri educative, cari dacă ca sistem de observație a sufletului omeneș încărcat de greutatea unei acțiuni, e imposibil de experimentat într'un cabinet de magistrat-instructor, ele însă ne vor da cunoștința multor unghere a unui suflet chinuit de vina unei fapte antisociale. Și în special literatura de analiză a individului criminal, poate fi un abundenț izvor de cultură pentru un cercetător a acelei părți imateriale a ființei omenești, pe care cei ce înfrâng legile sociale caută și mai mult a o ascunde când înfrâng și legile naturale.

Repet, vom găsi lucruri cari pot cadra în hotarele unei lucrări literare, dar cari ies din atmosfera practică a cabinetului instructorului; dar câte fețe a naturii omenești nu ne va descoperi și ce izvor bogat de deducțiuni logice chiar în aplicațiunea practică!

Criminalul, oricare ar fi sentimentul pe care îl are față de fapta sa, deasupra oricărei alte considerațiuni e instinctul apărării și al libertății, care îl îndeamnă a găsi mijloacele ca să-și ascundă fapta și cari în raport cu conștiința lui produce acele stări psihologice din cari un observator și cunoscător a sufletelor, urmărindu-le în logica lor, poate trage toloase.

Serviciul literaturii în domeniul criminologiei e vechi, dar ceace s'a căutat să se scoată mai mult din lucrările literare, a fost studiul criminalului în sine, individualitatea lui, cauzalitatea criminală.

Aceea ce ne propunem a cerceta, analizând câteva lucrări literare, e cea logică a psihologiei individului și a realității faptelor, cari poate servi ca element de instrucție judiciară. În sensul arătat mai sus e cunoscută lucrarea lui Enrico Ferri «Les criminels dans l'art et la littérature».

Azi mai ales când știința a pus la îndemână tuturor artelor atâtea mijloace în construcțiunile

lor, serviciul artei e mai în afară de critică, fără a mai vorbi de acea literatură care urmărește „avec une intuition lucide et géniale la vérité humaine“.

Toate acestea, cum arătam, cu o condiție: ca arta să nu fie «l'expression conventionnelle d'un monde d'idées et de sentiments imaginaires simple réflète de la conscience de l'artiste». E o altă artă, acel «reflet irisé de la vie, qui de ses premières et plus instinctives manifestations, ne pouvait négliger les innombrables manifestations de l'âme criminelle dans la société».

E adevărat că în literatură nu vom găsi criminalul banal de fiecare zi, în ea «de crime n'est représenté que par ses incarnations les plus typiques et les moins ordinaires». De altfel, aceea ce face literatura rafinată azi, a făcut de mult literatura populară cu o intuiție remarcabilă. La noi unde literatura populară e reflexul în mare parte a unor stări dureroase și sângeroase nu numai ca ciocniri sociale, ar fi interesant de studiat sufletul criminal în literatura de folclor, ceea ce nădăjduesc să fac într'un studiu complex.

Ceeace e adevărat și din acest punct de vedere literatura capătă un titlu așa de important, e că ea adesea «prin acea clară viziune a geniului» a devansat datele cercetărilor științei criminale.

Vom începe lucrarea noastră prin acel subtil și fin analist, profund cunoscător al psihologiei omenești, cu Bourget, acel fermecător literat, pentru care sufletul omenesc se pare că nu are secrete. Și vom începe prin a examina din punctul nostru de vedere, lucrarea pe care el o crede cea mai de seamă a producției lui «André Cornélis».

Subiectul e simplu: Ed. Termonde, om de lume, iubește pe d-na Cornélis, soția unui prieten al său. Ea însă e o femeie prea cinstită ca să-și înșele bărbatul, atât cât el va trăi. Mai mult, soțul bănuiește asiduitatea sentimentală a curtenitorului și cu toată încrederea ce o are în soție, pe care gelozia o face șovăelnică, el suferă. Un sentiment delicat îl oprește să interzică pragul casei amicului său. Acesta însă simte bănuelile soțului. Atunci concepe ideea crimei, care nu numai că-i va lăsa calea liberă către inima d-nei Cornélis, dar va putea să facă din ea soția lui. În acest scop înarmează mâna unui frate condamnat și dispărut în America de frica executărei pedepsei la care fusese condamnat, Jacques Termonde, pe care îl aduce la Paris sub falsul nume de Rochdale și care, în schimbul unei sume de bani, execută crima. Falsul Rochdale cheamă la hotel pe Cornélis sub pretextul unor afaceri, aci îl ucide, ascunde cadavrul sub o canapea și până ce se descopere el are timp să fugă în America.

Autoritățile judecătorești nu reușesc să desco-

pere pe autorul crimei. Fiul însă, André, copil atunci, când se face mare își pune aproape ca scop al vieții să descopere pe ucigaș. Cum nici o urmă materială nu există, toată laborioasa lui cercetare pornește dela vagi indicii pe cari împejurări ulterioare le confirmă și spre cari par că îl împinge o intuiție sentimentală. Pornind de la situațiuni neprecise, toată logica lui, toate construcțiunile lui sunt rezultatul unei fine analize psihologice, a sufletului frământat de oribila faptă comisă. Dar autorul moral Ed. Termonde are o putere de reținere și de stăpânire ce contractează cu temperamentul fiului ce urmărește pe ucigașul tatălui, acu căsătorit cu d-na Cornélis. Greutatea de a pune fapta în sarcina lui Ed. Termonde, care era numai autor moral, vine și de acolo, că în momentul când Cornélis pleacă la hotel chemat de falsul Rochdale, el se găsea în casa lui Cornélis la masa unde și rămâne, pentru a-și stabili un alibi.

Depănând analiza acestei lucrări, vom semnala aceea ce se poate scoate ca caracterizări generale pentru natura omenească. Bourget începe instrucția lui judiciară romantică, prin a constata la fiul victimei, ce se înarmează în răsbunător al tatălui, stări sufletești ce ies din domeniul unei cauzalități materiale: presentimente inexplicabile, bănueli vagi, repulsiunea unuia pentru altul.

Aceste intuițiuni sentimentale însă sunt periculoase ca puncte de plecare într'o instrucție judiciară, luate izolat, dacă nu sunt coroborate cu împrejurări de fapt, ceace nu neglijează a face Bourget. În adevăr, Ed. Termonde, devenit soțul d-nei Cornélis, cată mai întâi a depărta din atmosfera vieții lui pe fiu, pe care îl internează într'un pension.

E o stare sufletească generală criminalilor și mai ales acelor de o oarecare condiție, de a înălătura din viața lor de fiecare moment, tot ceace ar putea să le quintească fapta. Pentru Termonde prezența fiului, al cărui fizic îi amintea victima, era obsedantă. Atitudinea lui brutală față de copil în câteva împrejurări, desvoltă și mai mult aversiunea oarecum instinctivă a copilului, care exista prin acea intuiție sentimentală. Poate din acest moment începe duelul care mai târziu ia căracterul unei adevărate lupte.

André Cornélis cată a-și lămurii dela început personalitatea criminalului și mobilul crimei. *Se înțelege, acesta e punctul de plecare în orice instrucțiune obscură și e o regulă generală.* Faptul că tatăl nu este jefuit, îi demonștră că crima nu avusese ca mobil furtul. Care putea fi altul? O răsbunare? Cercetează și din ipoteză în ipoteză, înlătură această concluzie. Altă cauză, care? În această stare de incertitudine a lui André Cor-

nélis, nu poți ști dacă în adevăr el bănuște pe tatăl vitrig.

Dar dacă la fiu bănuștele acestea vagi porneau dela stări sufletești fără o legătură cu realitatea, mătușa lui Julia, sora mortului, are aceleași bănuștele, dar mai precizate, căci pornesc dela lucruri concrete. Ea însă nu trădează nici odată frământările ei, pentru a cruța o durere nepotului pe care îl iubește. Am spus că bănuștele ei pornesc dela ceva real. Fratele în momentul când simte tandrețea lui Termonde pentru femeia lui și când frigurile geloziei îl muncesc, își destăinuște durerea prin scrisori surorii. Aceste scrisori în momentul ei de agonie, cere nepotului să le distrugă, dar el le oprește împins de aceeași intuiție sentimentală. Și aci e și primul lui indiciu concret, prima lumiură. În aceste misive soțul se plânge surorii de nemulțumirile vieții casnice, scrisori «qui trahissent des malentendus irréparables entre ceux que je jugeais alors si unis» zice fiul. În acele scrisori spune el «găsea dovada că divorțul inimelor exista de atunci la masa noastră între cele două persoane pe cari cultul meu de fiu le unea în una și singură dragoste». Tatăl iubea pe soția care nu-l mai iubea, cel puțin așa credea el. Într'una din acele scrisori lucrul se precizează, începe să apară numele lui Termonde. Soțul își mărturisește gelozia în rânduri cari sângerează de durerea rănilor sentimentului și încheie: «*C'est si triste de sentir qu'on est trop, dans sa maison...., etc.*» și patru zile după aceea scrisoare a fost omorât. Și atunci următorul raționament se face în mintea lui André Cornélis: «Un om cărui nu i se cunoaște vrășmași a fost asasinat. E învederat că crima nu a avut ca mobil furtul. Femeia are un amant și aproape îndată după moartea soțului se mărită cu amantul» și concluzia: «*Mais c'est eux, c'est eux les coupables.*» Acest raționament îl duce la vinovăția tatălui vitrig și la complicitatea mamei. Dar în contra acestei logice se ridică sentimentul lui de fiu, care își iubește mama cu toată ardoarea, cu tot păcatul mare ce l-a făcut de a se mărita cu omul pe care el îl urăște. Și atunci preocuparea lui se îndreaptă pentru a stabili rolul mamei. Și o face aceasia pornind dela cunoașterea unor sentimente generale omenești. *El face o adevărată confruntare a mamei lui, o confruntare morală, de oarece caută a-i urmări manifestările sufletești, punând-o în contact cu trecutul care îi amintează pe primul soț. Aceste confruntări oarecum în abstract, sunt necesare și pot fi practice, când cercetările se fac la o distanță în timp dela comiterea crimei.*

Când mama vine la Compègne la înmormântarea mătușei el o urmărește cu ochi de polișt,

și pândește exteriorisările sufletești după ce o pune în contact cu amintirea celui ucis. Într'adevăr mama văzând casa cumnatei ei, de care erau legate atâtea amintiri pentru fostul soț, exclamă: «*Que de souvenirs.*». Dar observă André: «*Insă emoția care îi stăpânea ființa nu era amară. N'are acești ochi, această gură, această frunte, o femeie care revine într'o casă unde a trăit douăzeci de ani înainte lângă un bărbat, care a făcut să fie asasinat după ce l-a trădat.*». Cu aceeași preocupare o urmărește când ingenunche lângă moartă. Mama însă rămâne liniștită și privind pe moartă exclamă: «*Comme elle lui ressemble*» apoi îi sărută fruntea și începe să se roage. Această încercare convinge pe André de nevinovăția mamei. «*Această încercare pe care de abia îndrăseam să o visez, ea singură a mers înaintea ei într'un mod așa de natural, așa de adevărat.*». Și dacă totuși ar fi rămas o umbră de bănușală, ea dispăre după conversația avută seara cu mama, când vorbește fiului cu toată căldura de căsătoria dintâi pe care o relevă cu toată naturalețea și în care lasă să se întrevadă un fond de tandrețea și de duioasă suvenire pentru mort și incheie cu același natural pentru a recunoaște în mod deosebit marele devotament ce i-a arătat în acel moment d-l Termonde.

Atunci se fixează mai bine ideea că autorul nu poate fi de cât el, indiciul erau scrisorile.

Dar era marea obiecție prealabilă, alibiul lui Termonde, el se găsea în momentul crimei în casa ucisului.

Dar acest alibi se referă la datele fizice materiale ale crimei și în orice analiză de acest ordin alături de seria acestor date fizice, e seria datelor morale. Atât cât ele nu coincid, e cel puțin în indoială și marea preocupare a unui asasin abil e tocmai de a crea această indoială. Dacă te-ai ține la aparențele imposibilității materiale, câte instrucțiuni ar putea să mai avanseze. Iată un principiu de instrucție judiciară.

Urmează raționamentul în privința lui Termonde punând premisele: Acesta era pasionat de mama pe care o iubea până la nebunie; tatăl e gelos până la durere, lucru pe care Termonde îl simte și întrevede poate și consecința că i se va interzice pragul casei femeii pe care o iubește. De aci până până la crimă pentru a se scăpa de soț ca de un obstacol, lucru e greu, dar nu imposibil.

Faptul că mătușa avea aceeași bănușală înseamnă că raționamentul nu era o nebunie. Dar se opun datele fizice. Fașul Rochdale a existat, era necontestat, căci fusese văzut și în odaia lui de hotel unde se faptuște crima. Trebuie stabilită complicitatea lui cu Termonde în mâinele

căruia a fost un instrument. *E greu, dar în materie de crimă, cea mai mică reflexie demonstrează că totul se poate întâmpla.* În lipsa unor dovezi materiale și directe alegă la construcții psihologice.

Și aceasta e singura metodă posibilă când lipsesc date materiale, se înțelege, nu ca dovadă ci ca punct de plecare al cercetărilor.

Ce explicație să aibă antipatia pentru fiu, dacă nu faptul că reprezintă neîncetat înaintea lui, pe victimă ?

Apoi erau alte date morale ce-i fusese procurate de mamă, care de bună credință și fără a face vreo legătură cu crima, le povestea fiului: Stări inegale de dispoziție, nevoia solitudinii, melancolii negre, pe cari le pune pe seama boalei de ficat, dar cari puteau să fie efectul acestui fenomen obscur, de netăgăduit și care îmbracă formele stranii ale remușcării.

Și în legătură cu aceasta, care să fie explicația deosebită preocupării cu care Termonde urmărește diferitele afaceri criminale? *Acesta e obsedantul, unicul gând, pe care bătrânul judecător de instrucție Massol l-a observat la cea mai mare parte din criminali, și care îi face să se întoarcă la locul unde a ucis, lângă cadavrul victimei, ca să fie văzuți de public, să ghi-cească încotro merg bănuelile și cercetările instrucției, să citească minuțios gazetele unde se vorbește de fapta lor, să urmărească afacerile ce se instruesc și care seamănă cu a lor. Din această cauză în multe crime și mai ales acelea în cari o pasiune a jucat primul rol, criminalul va putea fi găsit printre cei dintâi asistenți ai cercetărilor.*

Dată fiind această stare de spirit a lui Termonde, suferind, întunecat, sufletul sbuciumat până la turmentare, dacă ea era rezultatul remușcării și al culpabilității, trebuie inventat un procedeu, care să dea o formă acestei remușcări, ridicând brusc și brutal înaintea lui spectrul acțiunii comise.

Dacă e vinovat nu se poate să nu tremure și să nu se trădeze moralmente. Atunci fiul se hotărăște la o conversație cu Termonde, în care acesta, dacă va înțelege bănuelile, văzând că e urmărit, i s'ar putea surprinde în privire *«acea fulgerare care revelează inspăimântarea instinctivă a animalului atecat pe neașteptate în locul unde se credea mai în siguranță».*

Acest lucru îl face într-o zi. Conversația începe prin a-i spune că a văzut pe Massol, judecătorul care instruisese crima și cu care a vorbit asupra asasinatului. Ea se prelungește asupra crimei tatălui, a cărei prescripție a fost întreruptă de Massol înainte de a trece la Curte și

se termină cu o discuție asupra criminalilor în general. Termonde nu se trădează dar scurtează brusc conversația sub pretextul unei întâlniri la club. Când fiul și tatăl vitrig se întâlnesc în stradă o jumătate de oră mai târziu, Termonde are o figură descompusă, îngrozită. Tensiunea sistemului nervos îl obosise. Totuși aceeași indoială. De ce nu a trădat nimic în timpul conversației și de ce așa de turburat în urmă ? Ce dovedea aceasta, ce concluzie se putea scoate ? De sigur acestea erau indicii, dar până la probă calea e lungă. *«Il y a une distance infinie entre nos imaginations și précises soient-elles et le moindre atome de réalité».*

Lupta continuă între un om așa de stăpân pe el și André, un om pasionat, nervos, puțin capabil de a-și domina frenezia emoțiilor. E întrebarea dacă un temperament tot așa de stăpânit s'ar fi găsit în fața lui Termonde i-ar fi adus mărturisirea mai repede. Cred că nu, pentru că impetuozitatea lui André dacă îi desvelea intențiunile și punea pe Termonde în gardă, tot ea îl și sguđuia în măsura în care era posibil să demaște un om așa de calculat în mișcările lui. *E o chestiune de tactică în instrucție după temperamentul ce ai înainte și pe care trebuie să-l cunoști.* În urma acelei conversații află că Termonde e suferind : Este acesta rezultatul primei sguđuiri ? Dacă da trebuie redublată lovitura pentru a răsturna acest sufl-t.

La a doua probă Termonde rezistă ca aparență dar el se trădează crezând că se apăra mai bine, căci el singur îndată ce sunt împreună abordează chestiunea asasinatului ; el singur întreabă din nou de Massol și de cercetările lui. Adevărate revelații însă André nu o obține, loviturile nu produc efectul. *«Acest punct îndurerat pe care îl căutam în acest suflet obscur nu-l voi înmăeri niciodată ?».*

Acesta e marele dar al cercetătorului de a ști după om și împrejurări să găsești porțița prin care să intri în sufletul criminalului. Am văzut un criminal chinuit de povara faptei și frământat de nevoia mărturisirii. Ar fi vroit însă ca odată cu ea să dea o explicație care să-i ușureze situația și nu o găsea. A fost de ajuns să i se pună în gură împrejurarea beției pentru ca mărturisirea să iasă cu explicația beției, de care s'a ținut până la urmă.

În sfârșit la altă probă, o conversație în fața portretului mortului și a scrisorilor lui, o adevărată confruntare, lasă pe Termonde în aceeași impasibilitate aparentă. Ceeace nu poate să ascundă, este o oboseală morală și o stare de prostrație, care trădează suferințele interne și poate mai puțin simțindu-și sfârșitul prin boala de care

suferă sau crede că suferă și poate mai mult pentru a termina calvarul suferințelor morale, vorbind de mama lui André, pe care în adevăr o iubea, căci pentru ea comisese crima îi spune: «Aime la bien, tu seras bientôt seul à l'aimer».

Dovada completă a crimei o dă altă împrejurare.

Falșul Rochdal fratele lui Termonde și instrumentul acestuia în comiterea crimei se întorc și terorizează pe frate cu scrisorile ce dovedeau complicitatea pentru a-i storce bani. Fiul află de la mama aceste lucruri pe cari ea le explică cu o nuanță inocentă, văzând în Jacques Termonde un pervers, care știe numai că cere bani fratelui fără a cunoaște cauza și de care acesta vrea să se scape numai pentru că are o condamnare în trecutul lui și pentru a nu-i compromite numele. André înțelege că acesta e falșul Rochdal când află ce turburare a produs sosirea lui asupra lui Ed. Termonde. Se informează, află unde se găsește, o întâlnire are loc între ei, o luptă se încinge și fiul se pune în posesia scrisorilor doveditoare, după ce capătă și mărturisirea întreagă a complicei.

O scenă violentă are loc între el și autorul moral al morții tatălui care se apără pas cu pas și fiul îi dă o lovitură de cuțit. Termonde abia poate să scrie un bilet în care declară că și-a dat moartea singur pentru a împiedica pe fiu de a vorbi de crima lui și nevoind să lase greutatea crimei asupra fiului, pentru a cruța o altă durere femeii pentru care făptuise o crimă monstruoasă.

Repet că aceste construcțiuni bazate pe observațiuni îndelungate nu sunt posibile în cabinetul unui magistrat-instructor. Dar sunt fapte ce pot fi observate de alții și atunci judecătorului îi rămâne să le dea coordonarea rațională din care să tragă concluziuni, atunci când cunoaște anumite legi de manifestare a sufletului omenesc.

(Va urma).

C. Orănescu

Jude-Instructor la Trib. Roman

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 12 Iunie 1910

Președinția d-lui C. R. MANOLESCU, președinte

— Ioana Andrei Smărăndescu și alții cu Ioniță Marinescu —

Excepțiunea de incompetență. — Dacă ea poate fi propusă după cererea pentru comunicare de acte. (Art. 108 din proc. civilă).

Cererea pentru comunicare de acte, făcută de partea chemată în judecată, nu constituie o apărare asupra fondului procesului, ci numai un mijloc preparator pentru ca părțile să poată ști calea prin care poate combate pretenția formulată în contra sa, fie prin invocare de excepțiuni, fie prin dovezi contrare.

Prin urmare, excepțiunea de incompetență poate să fie propusă chiar după cererea pentru comunicare de acte, fără ca să se poată zice că a fost propusă după apărare asupra fondului.

Deciziunea 328/910. — Admis motivul I și satată după recursul făcut de Ioana Andrei Smărăndescu ș. a., decizia Curții de apel București s. II No. 18/909, dată în proces cu Ioniță Marinescu.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat D. Șuculescu, în desvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat Ulubeanu, în combateri; și

Pe d-l procuror g-l Sc. Popescu, în concluziuni puse pentru respingere;

Deliberând,

Asupra motivului I de casare:

I. «Violarea art. 63 al. 3 din proc. civ. și art. 111 bis din proc., incompetență și exces de putere.

«D I I. Marinescu se pretinde creditor al def. Andrei Smărăndescu. În atare împrejurare trib. competent pentru a judeca cererea d-sale era Tribunalul de Romanați pentru că moștenirea defunctului Smărăndescu se deschisese în comuna Groșani jud. Romanați.

«Am dovedit Onor. Curții de apel prin actul de deces că acolo a fost totdeauna domiciliul defunctului Smărăndescu, lucru pe care nu la contestat nici intimatul Ioniță Marinescu.

«Curtea respinge excepțiunea de incompetență sub cuvânt că e târziu propusă, fără însă să se preocupe dacă în fapt lucrurile stau astfel.

«Tardivitatea o trage din faptul că înaintea tribunalului la înfățișare din 28 Februarie 1907, apelantele de comun acord cu intimatul, atunci reclamant, au cerut amânarea pentru comunicare de acte.

«Această interpretare dată de Curte art. 108 al. 2 proc. civ. este greșită, fiind că textul acestui articol nu cere ca incompetența să fie propusă înaintea oricărei excepțiuni sau apărări asupra fondului, cum cerea vechiul text, ci pretinde ca incompetența să fie propusă înaintea apărării asupra fondului.

«Diferența de redacție între vechiul și noul text e vizibilă, și cum nimeni nu poate pretinde că cererea de amânare de comun acord pentru comunicare de acte, constituie o apărare în fond, nu poate fi vorba de tardivitatea excepțiunii din acest punct de vedere și Curtea judecând altfel a violat art. 111 bis din proc. civilă»

Având în vedere că din decizia supusă recursului se constată că recurenții au ridicat înaintea Curții de apel incidentul că acțiunea intimatului este rău întentată înaintea Tribunalului Ilfov, de oarece dânsii figurând în calitate de succesori ai defunctului Andrei Smărăndescu, trebuiau chemați înaintea Tribunalului Romanați, în circumscripția căruia s'a deschis succesiunea nimitului defunct;

Că, Curtea de apel a respins acest incident de incompetență ca tardiv, pentru motivul n'a fost ridicat înaintea oricărei apărări asupra fondului așa cum cere articolul 108 din proc. civ.; căci, deși recurenții nu au fost față la pronunțarea sentinței tribunalului, totuși la o precedentă înfățișare ceruseră, de comun acord cu intimatul, amânarea procesului pentru comunicare de acte;

Considerând că art. 108 din proc. civilă prevede că incidentul de incompetență trebuie să se ridice înaintea apărării asupra fondului;

Considerând că cererea pentru comunicarea de acte făcută de partea chemată în judecată nu constituie o apărare asupra fondului procesului, ci numai un mijloc preparator, pentru ca părțile să poată ști calea prin

care poate combate pretenția formulată în contra sa, fie prin invocare de excepții, fie prin dovezi contrare;

Că, prin urmare, excepțiunea de incompetență poate să fie propusă, chiar după cererea pentru comunicare de acte, fără ca să se poate zice că a fost propusă după apărarea asupra fondului;

Considerând că, în speță, Curtea de apel a comis un exces de putere și a violat art. 108 proc. civ., când a respins ca tardivă excepțiunea de incompetență ridicată de recurenți, pentru motivul că a fost propusă după cererea pentru comunicare de acte;

Că, astfel fiind, acest motiv de casare este fondat și urmează să fie admis, fără a se mai cerceta celelalte motive de casare;

Pentru aceste motive, Curtea casează, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența dela 7 Septembrie 1910

Președinția d-lui G. R. MANOLESCU, președinte

— Pavel S. Moldoveanu cu Ana N. Mirea —

Pământ rural. — Minori. — Dacă minorii săteni pot dobândi prin cumpărătoare loturi de 5 hectare, în baza legii din 1889. — (Art. 4 și 7 din legea rurală de la 1864 și art. 2, 51 și 18 din legea vânzării bunurilor Statului din 1889).

Condițiunile de capacitate cerute pentru a dobândi loturi de 5 hectare în baza legii din 1889 sunt cele prevăzute de legea rurală din 1864 și cea interpretativă din 1879, cari legi nu cer și condițiunea ca cel ce cumpără pământ rural să fie major; o atare condițiune de capacitate rămâne supusă dreptului comun, după care numai minorul se poate prevala de incapacitatea lui în caz de leziune.

Deciziunea 416/910. — Casată, după recursul făcut de Pavel S. Moldoveanu, sentința Tribunalului Mehedinți s. II, No. 287/908, dată în proces cu Ana N. Mirea.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat I. Rădoi, în dezvoltarea primului motiv de casare, renunțând la motivul II; și

Pe d-l avocat C. Țunescu, în combateri;

Deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Violarea și greșita interpretare a art. 7 și 4 din legea rurală din 1864 și cea interpretativă din 1879 combinate cu articolele 2, 51 și 18 din legea pentru înstrăinarea bunurilor statului din anul 1889. Atât legea din 1864 prin art. 7 cât și cea interpretativă din 1879, singurele care prevăd cazurile în care pământul dat în virtutea legilor rurale se pot transmite prin cumpărătoare către alți săteni cultivatori de pământ, confirmată această cerință a legii și prin art. 2, 51 și 18 din legea din 1889 sus enunțată, nu cere și condițiunea ca cel ce cumpără pământ rural să fie major și deci urmează, ca atare, condițiunea de capacitate să rămână supusă dreptului comun și prin urmare, conform art. 952 din codul civil, numai minorul se poate prevala de incapacitatea lui în caz de leziune, iar nu și majorul contractant sau moștenitorul său ca în speță».

Având în vedere sentința adusă în recurs, din care rezultă că intimata Ana M. Mirea a intentat acțiune la Judecătoria ocoului Blahnița, contra recurentului Pavel I. Moldoveanu, pentru anularea actului de vânzare prin care tatăl intimatei a vândut recurentului un lot de 5 hectare pământ, dat în virtutea legii pentru înstrăinarea bunurilor Statului din 1889, acțiune care a fost admisă de ambele instanțe de fond;

Considerând că, tribunalul constată că recurentul cumpărător de și sătean, cultivator de pământ, însă era incapabil de a cumpăra pământ rural, de oarece la epoca

cumpărării era minor de 19 ani și nu era cap de familie;

Considerând că, condițiunile de capacitate cerute pentru a putea dobândi loturi de 5 hectare în baza legii din 1889, sunt acelea prevăzute de legea rurală din 1864 și cea interpretativă din 1879; că, aceste legi nu cer și condițiunea ca cel ce cumpără pământ rural să fie major; că o atare condițiune de capacitate rămâne supusă dreptului comun, după care numai minorul se poate prevala de incapacitatea lui, în caz de leziune; că nici legea din 1889 nu cere o asemenea condițiune și nici condițiunea ca cumpărătorul să fie cap de familie; că dacă prin art. 18 din această lege se vorbește de capi de familie, aceasta este numai o condițiune de preferință în caz de insuficiență a loturilor, a celor cari sunt capi de familie, iar nici decum o condiție esențială pentru a putea dobândi pământ rural;

Că întru cât tribunalul, deși constată că recurentul cumpărător în momentul cumpărării, era sătean, cultivator de pământ, totuși anulează actul de vânzare pe motiv că era minor și nu era cap de familie, prin aceasta violează art. 7 din legea rurală de la 1864, articolul 1 din legea interpretativă de la 1879 și interpretează greșit art. 18 din legea pentru înstrăinarea bunurilor Statului de la 1889; prin urmare motivul de casare invocat este întemeiat și sentința supusă recursului urmează să fie casată;

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI COVURLUI, S. II

Audiența dela 2 Aprilie 1910

Președinția d-lui CORNELIU BOTEZ, președinte

Braunștein & Lövensohn cu R. Omering Azn.

Sentința comercială No. 47

Timbru. — Opoziție. — Introducerea ei cu timbru neeficient. — Complectarea timbrului, nu la primul termen fixat ci după mai multe amânări. — Nulitatea opoziției. — (Art. 52 din legea timbrului)

După art. 52 din legea timbrului, opozițiile, apărurile, recursurile și cererile de revizuire care nu vor purta timbru legal la introducerea lor, nu vor fi nule de drept, dacă partea care le-a prezentat va satisface, chiar la prima zi de înfățișare, plata amendei și complectarea timbrului cerut de lege.

Cât din acest text categoric, care fiind o dispoziție de favoare e de strictă interpretare, reese că primul termen de înfățișare e acel fixat de judecată pentru judecarea pricinii, și deci partea interesată nu se mai poate prevala de o asemenea favoare, când a lăsat să se facă mai multe amânări, fără să se fi conformat dela început acelei dispozițiuni.

Prin urmare, complectarea timbrului după mai multe amânări, este tardivă.

Tribunalul,

Având în vedere apelul făcut de firma Braunstein & Lövensohn, din Galați, contra cărții de judecată sub No. 23/909 a d-lui Jude al Ocoului II Galați, prin care i-a anulat opoziția ce a făcut contra cărții de judecată No. 120/907, în procesul comercial ce l-a intentat R. Omering Azn. comerciant din Vlaardingen-Olanda pentru bani;

Având în vedere concluziunile părților;

Având în vedere că intimatul, prin reprezentantul său, avocatul G. Caranfil, a ridicat incidentul de nulitate, atât a apelului, cât și a opoziției făcută la prima instanță;

În ce privește primul motiv de nulitate:

Având în vedere că acest motiv se întemeiază pe

faptul că procura dată avocatului Ștefan de către firma apelantă, spre a face și susține apelul, legalizată de Comisia circ IV Galați sub No. 8824/905, emană dela firmă și nu dela persoana fizică ce reprezintă firma; că acest motiv are a fi respins ca nefondat în fapt, întru cât în josul procurii figurează iscălit reprezentantul firmei, fiind vădit că s'a luat conșințământul acestuia de autoritatea care a legalizat procura și înaintea căruia comparuse, așa că nu poate rămâne îndoiială că comisarul a atestat semnătura a însuși reprezentantului firmei;

În ce privește al doilea motiv de nulitate opozițiunii: Având în vedere că apelul, fiind devolutiv, repune în discuțiune toate incidentele și mijloacele de apărare invocate la prima instanță; că în această privință partea căștigătoare nu avea nevoie să facă apel, chiar dacă i-au fost respinse, întru cât judecata s'a pronunțat în definitiv în favoarea sa; că întimulat înaintea Judelei de Ocol a ridicat incidentul că opozițiunea n'a fost timbrată decât cu o coală de 1 leu în loc de 2 lei, cum cere art. 20 alin. 13 din legea timbrului, a urmat o serie de amânări, după care judecătorul, prin jurnalul din 19 Decembrie 1908, a acordat apelantului un termen spre a achita taxa și amendă convenită;

Având în vedere că, potrivit dispozițiilor art. 52 din legea timbrului, opozițiile, apelurile, recursurile și cererile de revizuire, cari nu vor purta timbrul legal și cari vor fi fost primite, din eroare, de judecător, nu vor fi nule de drept, așa cum decretează aliniatul premergător al aceluiaș text, în privința celorlalte acte de procedură, dacă partea care le-a prezentat, va satisface, chiar la prima zi de înfățișare, plata amendei și completarea timbrului cerut de lege; Că din acest text categoric, care fiind o dispoziție de favoare și de strictă interpretare, reese că primul termen de înfățișare e acel fixat de judecată pentru cercetarea pricinii și că deci partea interesată nu se mai poate prevala de o asemenea favoare, când a lăsat, ca în speță, să se facă mai multe amânări, la 18 Februarie 1908, 29 Martie 1908 și 26 Aprilie 1908, fără să se fi conformat dela început acestei dispozițiuni imperioase a art. 52, și că cu atât mai mult judecătorul nu poate incuiviștia un termen pentru satisfacerea ei, căci ar fi să contravină voinței exprese a legii;

Că, dar, completarea timbrului legal fiind tardiv făcută, opozițiunea apelantului are a se considera ca nulă și fără ființă și cată a se respinge din acest punct de privire ca nefundat apelul;

Pentru aceste motive redactate de d-l Președinte, Corneliu Botez, tribunalul respinge apelul, etc.

(ss) G. Botez; C. I. Brătescu

p Grefier (s) M. G. Alexandrescu

Judecătoria Ocolului Bălăcița, Județul Mehedinți

Audiența dela 29 Septembrie 1910

Dumitru Nicolae M. Roșca cu Vasile Stancu Aximia, pentru anularea de act de vânzare

Cartea de judecată civilă No. 235

Pământ rural.—Minori săteni.—Dacă ei pot dobândi pământ rural prin cumpărătoare.—(Art. 4 și 51 din legea rurală dela 1864 și art. 2 și 51 din legea dela 1889 relativ la înstreinarea bunurilor Statului.

Minorii săteni pot dobândi prin cumpărătoare pământ dat după legea rurală din 1864.

Judecata,

Asupra acțiunii de față, care are de obiect că, după cererea reclamantului Dumitru N. M. Roșca din Oprisor, să se declare anulat actul de vânzare, autenticat de Tribunalul Mehedinți la No 227 din 15 Noiembrie 1886, prin care defunctul său tată Nicolae M. Roșca,

vinde părțului un hectare de pământ din hotarul Oprisoru, dat lui după legea rurală de la 1864, pe motivul că acesta —părțul—la data efectuării contractului de vânzare era minor și deci incapabil de a dobândi pământ rural dat după legea rurală dela 1864;

Având în vedere că chestiunea ce urmează a se rezolva de judecată este aceea de a se ști, dacă un minor poate dobândi prin cumpărătoare pământ, dat după legea rurală de la 1864, cu alte cuvinte urmează a se vedea dacă atât legea rurală de la 1864 cât și cea interpretativă din 1879 prescrie pe lângă alte condițiuni, și pe aceea că cel ce dobândește prin cumpărătoare pământ rural trebuie să fie major;

Considerând că, referindu-ne la art. 4 și 7 din legea de la 1864, cât și la legea interpretativă de la 1879, singurile cari se ocupă cu cazurile în care pământul dobândit în puterea acelor legi se poate transmite către vre-un alt săten cultivator de pământ, nu găsim prescrișă condițiunea că achizitorul prin cumpărătoare a unui astfel de pământ trebuie să fie și major;

Considerând că această situație este confirmată și prin art. 2 și 51 din legea din 1889 privitoare la înstreinarea bunurilor Statului;

Considerând că astfel fiind, urmează ca o asemenea condițiune de capacitate să rămână supusă dreptului comun, și că, deci, conform art. 952 din Codul civil, numai minorul se poate prevala de incapacitatea lui în caz de leziune, iar nu și majorul contractant sau moștenitorul său. (Cas. I, 29/906; idem 278/906);

Considerând că menționatele legi fiind speciale, dispozițiunile coprinse în articolele lor sunt de strictă interpretare, iar judecătorul nu poate distinge pe cale de interpretățiune acolo unde legea nu a distins;

Pentru aceste motive, respinge etc.

Judecător (s) Tudor S. Tintorescu.

Grefier (s) Fl. N. Trandafirescu

Observație.—Aceași teorie s'a consacrat și de înalta noastră Curte de casație, secția II, prin decisiunea No. 416 din 7 Septembrie 1910, ce publicăm tot în acest număr, la pag. 569.

(N. R.)

A apărut: **Studiu asupra Intervențiunii Statului între ca ital și muncă**, de d-l N. Petrescu-Comnen, judecător la Trib. Ilfov.

Lucrare premiată de Academia Română cu premiul G. San-Marin din 1910.

Prețul 3 lei

Licențiat în drept și litere, fost 3 ani secretar de avocatură, avocat, *cantă post similare*. Cunoaște bine limba germană și franceză.

A se adresa la Curierul Judiciar sub «Secretar».

A apărut: **Execuțiunea silită**, vol. I cuprinzând: *Principii generale.—Spiritul legilor de execuțiune silită.—Condițiuni pentru a face o urmărire.—Teoria contestațiilor*, de d-l Demetru Negulescu, profesor la Facultatea de drept din București. Prețul lei 4.50 broșat.

A apărut: **FUNDAMENTUL DREPTULUI SOCIAL DE PEDEAPSA**, de d-l P. Vasilescu, licențiat în filosofie, doctor în drept din Paris, avocat.

Prețul 1 leu.

A apărut: **Vol. III Explicațiuni teoretice și practice asupra Codului de comerț** de d-l Gr. V. Maniu. Primele două volume au fost premiate de Academia Română.